

Budapest, 1882. Augustus 6.

29. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJÉ.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELÉLŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: Váci-utca 24. sz.

Kiadó hivatal: Váci-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zeneműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre 6 frt
Félévre 3 frt
Negyedévre 1 frt 50 kr.

Az idej dalárünnepély.

(B—e.) Ime tehát eljött az ideje, mához egy hétre összeegyülnek az alföld fővárosában az ország minden részéről a dalárok, hogy egy lélek-emelő ünnepélyen közreműködjenek. Az ország középosztályának zenekedvelő és a művészetek iránt érdeklődő tagjai ezerével csoportosulnak Debrecenbe, e tősgyökeres magyar város vendégszeretetét igénybe venni dalaikkal honszeretetre, lelkesedésre tanítani, bízditani.

E lapok hasábjain volt régebben egy ízben alkalmunk, fölszólítást intézni a hazai dalegyletekhez, hogy minél tömegesebben jelenjenek meg az idej dalárünnepélyre, mely nemcsak művészeti szempontból bir kiváló fontossággal. A dalárszövetség hivatva van magát regenerálni, ez a közgyűlések feladata leendő; az új választásoknál, esetleg alapszabályain változásokat eszközölni, melyek újabb elemeknek a választmányba bejutását megkönnyítsék, hogy a kóros állapotokon segítve legyen. A dalárszövetségnek reformokra van szüksége, különben elkorhad a kitünő célú szép intézmény, melynek új lendületet kell adni és egészséges vérkeringést hozni belé.

A vidéki dalegyletek pusztulása és szétbomlása kiváló tárgya kell hogy legyen a közgyűléseknek. Meg kell vizsgálni okát, meghallgatni a véleményeket és orvosolni a bajokat. A tagegyletek által neheztelt terheken könnyebbíteni, sőt azonkívül is új szerzeményeknek a tagegyletek számára olcsón megszerzését eszközölni.

egyáltalában a kiadásokat a minimumra redukálni, hogy a szellemi cél elérhetése annál könnyebb legyen.

Ugy tudjuk, hogy mindezen dolgokra vonatkozólag indítványok fognak tétetni s a dalárdák tagjaitól elvárjuk, hogy a dolgot megfontolva ügyszeretettel, semmi egyéni érdeket nem tekintve, csupán a nemes célt tartva szem előtt, fognak eljárni, hogy a dalárszövetség fennmaradása biztosítva legyen a jövőben.

A debreceni dalárünnepély.

Az aug. 16 – 21-éig tartó dalárünnepély előkészületei most folynak javában, Budapesten, Debrecenben és országsherte. Az orsz. dalárszövetségi karnagy szombaton e hó 5-én készült leutazni Debrecenbe a próbák vezetésére, előbb azonban a katonai zenekar ügyét akarta rendbehozni. Az országban mindenfelé készülődés, a dalárdák most mutatják be otthon versenydarabjaikat s az ily hangversenyek jóvedelméből fedezik az úti költségeket.

A daláregyesület elnöksége megkereste a hazai vasuti és hajózási társaságokat, hogy a Debrecenben megtartandó dalárünnepélyre fél árú menet-jövet jegyeket engedélyezzen és pedig úgy, hogy e kedvezmény augusztus hó 13-tól ugyanazon hó 25-éig terjedjen. E kedvezményben csakis azok fognak részesülni, akik az egyesületi meghívókat felmutatni képesek lesznek. Összesen körülbelül 700—800 kedvezmény-jegy fog igénybe vétetni. — A daláregyesület felhívja mind ama tagegyleteit, kik a versenyen szabadon választott műdarabbal is óhajtanak részt venni, hogy a választott mű címét, szerzőjét és a költemény szövegét a titkári hivatalhoz beküldjék. — A rendező-bizottság elhatározta, hogy az ünnepély alkalmával díszes kiállítású hivatalos emléklapokat fog kiadni, melyek az ünnepélyesség alatt, 6 napon át, minden nap reggel fognak megjelenni.

A dalárünnepély műsorába tudvalevőleg egy katonai zenekar közreműködése is felvettetett, mely hivatta lett volna a debreceni színház zenekarával megerősítve többek közt E r k e l nek és H u b e r nek két nagy kompozícióját előadni. A végrehajtó bizottság ennél fogva megkereste a Temesváron állomásozó 39. gyalog-ezred parancsnokát, hogy a zenekart — mely abban az időben egyébként is Debrecenben fog tartózkodni — illő díjazás mellett engedje át. A parancsnok azonban e megkeresésnek azért nem adhatott helyet, mert erre csak a katonai parancsnokságot tartja illetékesnek. A bizottság ennek következtében ez ügyben a katonai parancsnoksághoz folyamodott, hol azonban a folyamodást elutasították, az indokok közt felhozva azt is, hogy a katonai zenekarok ily célokra fel nem használhatók. A végrehajtó bizottság azonban nem szándékozott ebbe belenyugodni, hanem azt határozta, hogy hétfőn ez ügyben ülést tart, mely után küldöttséget fog menesztetni a katonai parancsnoksághoz, és ha ennek dacára sem engedik meg a zenekar közreműködését, a bizottság elvi kérdésnek fogja tekinteni ez ügyet és azt — kihallgatást kérve — ő felségének, küldöttség által fogja előterjeszteni.

Az e hétfőn tartott választmányi ülés egyelőre Edelsheim-Gyulai báró

orsz. főhadparancsnokhoz akart fordulni kérésével, s e célból kedden a bárnál egy küldöttség járt is az orsz. karnagy vezetése mellett és azt a válszt nyerte, hogy e hó 18-án és 20-án, mint a király születésnapja és a Szent István ünnepély alkalmából, az összes fővárosi zenekarok el vannak foglalva, de a főhadparancsnok táviratolni fog Kassára és Eperjesre és ha az ottani zenekarok még szabadok, úgy azok egyikét rendelkezésükre bocsátja.

*

A daláregyletek ez idej nagy ünnepélye még le sem folyt Debrecenben, Miskolc városa jul. 31-iki közgyűlésén máris megtette a döntő lépést azon közhajunk teljesedésére, hogy a dalegyletek 1884-ben itt a fel- és alföld szép pontján gyűljenek össze országos ünnepélyük megtartása végett. »Városunkban (írják onnan) hónapok óta élénk eszmecsere tárgyát képezte e terv. S az első pillanattól kezdve általános rokonszenvvel karolták fel a közönség minden rétegében. Kiindulási pontjául nemcsak azon megengedhető önzés szolgált, hogy valahára Miskolc is saját kebelében tisztelhesse az ország dalnokait s gyönyörködhessek művészetükben, hanem azon általánosabb szempont is, hogy végre Felső-Magyarországnak is alkalma nyíljen közvetlenül megismerkedhetni azon hatalmas kifejlődésre jutott nemzeti társasággal, mely valamennyi egyletünk között a legeszményibb célokért küzd, s melynek homlokára az alföld városai már annyiszor rátűzték a babért. Városi közgyűlésünk egyhangulag elhatározta, hogy 1884-re meghívja a dalegyleteket az erre szükséges összeg megszavazására késznek nyilatkozott. S azt hisszük, hogy a mily örömmel és tisztelettel hazai művészetünk iránt teszi Miskolc ezen ajánlatát: az orsz. dalárszövetség ép oly készséggel fog engedni kérelmünknek. Arról meg lehetnek győződve a dalegyletek hogy Magyarország egyik pontján sem lehetnek szívesebben látott vendégek. Noha Miskolc még ma sem tartozik a szabad kir. városok sorába: a művészet iránti lelkesedésben versenyezni fogunk magasabb rangú kollégáinkkal.«

A ceglédi dalárda zászlószentelése.

(Saját levelezőnkől.)

Cegléd, 1882. aug. 2.

Dalárdánk zászlófelavatási ünnepélye ma a megállapított program szerint igen sikerülten és szépen folyt le. Reggel 9 órakor volt a gyülekezés a városháza tanácstermében, honnan 10 órakor a Kossuth-térre vonultunk ki. Itt ment végbe a zászlószentelés is. Legelőször a nagy körösi és ceglédi dalárda énekelte a himnuszt, azután Elefánti József polgári igazgató tartott beszédet, majd a nevezett dalárdák Elefánti »zászló-dal«-át adták elő, mely után a szegbeverés következett. Végül az elnöki zárbeszédre jött a sor s H u b e r Károlynak a dalárda által elénekelt »Nemzeti zászló« c. dalával az ünnepély véget ért. Az ünnepély után a vendégek és a közönség közebére gyűltek össze a nagy vendéglő dísztermében. Este 6 órakor a színházban hangverseny s utána táncmulatság tartatott.

A lapok hasábjain számtalanszor olvastam már, hogy csupán magyar darabokból álló hangverseny nem képes kielégíteni a hallgató közönség zene érzékeit; hogy az nem is hangverseny, amelyben Liszt, Wagner, Beethoven, Chopin, stb. nagyszabású darabjai nem adatnak elő, s hogy nekünk magyaroknak nincs zene érzékünk kifejlődve, mert ezen egetverdeső darabok eljátszása felett nem tudunk örömeinkből kibujni a bőriükből.

Meglehet, hogy az így vélekedőknek igazuk van, de engedjék meg nekünk, hogy a magunk igazolására egyet-mást mi is elmondhassunk.

Mi k i s v á r o s i a k, kiknek nincs alkalmunk egy világváros nagyszerű hangverseny idényeit keresztül élveznünk, nem csoda, ha a városunkon néha-néha átvonuló nagy művészek játékaik fellelkesedni nem birunk. Azt az óriás gyakorlatot, amelylyel egy művész sokszor egy óránál hosszabban tartó hangverseny darabját lejátsza — megbámuljuk mi is, de nem tudunk rajta fellelkesedni, mert nem érinti kebleink érzéseinek húrjait — nem hat be szivünk érzelem világába, mert — nem magyar.

De egészen másként éreztünk az esteli hangversenyen, midőn a dalárda zászlószentelési ünnepélyén Horváth Attila úr is közreműködött. Saját szerzeményeit adta elő és előadásával megindítólag hatott és a hallgatóságot egészen magával ragadta.

Az ifjú művész keze alatt a zongorának minden billentyűje bűvös tündérhanggá változik át, melyből óriás gyakorlottsága ezer és ezer-féle dallamot csal ki és úgy átvarázsolja a hallgatóság lelkébe, hogy ez hangjának minden ütésére vele együtt örül és kesereg.

Magyar rhapszodiája gazdag változatokban van szerkesztve és minden ízében tiszta magyar. Futamát szédítő gyorsasággal trilláit gyönyörű változatosságban játszta le, mely alatt a hallgatóság a pacsirta dalára gondol, oly tiszta, oly határozott és zengő minden hangja.

A »Lidérc« magyar zenekép, zeneileg igen hálásan és tapintatosan szerkesztett darab, melynek minden accordja magyar és előadásával nagy hatást keltett.

Játszott még három magyar népdalt, de magyar népdalt úgy előadva alig hallottunk valakitől. Előadásával rezgésbe hozta a sziv legtitkosabb érzéseinek minden húrját és édes ömlengéseivel elárasztá azt. Ilyenkor tudja meg az ember, hogy mennyi érzés van egy egyszerű népdalban és mennyi kincs rejthetik a magyar népdalokban.

Horváthnak rendkívüli technikáján kívül bámulatos zene ismerete és képessége van, előadásában pedig teljesen művész. Melódiai könnyen folyók, mint a sima patak gyöngye, összhangzata erővel teljes, a kidolgozás gyönyörűen kombinált és utat tör a sziv titkos rejtekébe, egyszóval, ne habozzunk annak kinyilvánításával, hogy ez idő szerint Horváthnál kitünőbb, magyarabb dallamköltőt keveset ismerünk. Felesleges mondanunk, hogy előadásával Horváth Cegléd város közönségének a legélvezetesebb estélyt nyújtotta és hogy a lelkes közönség (ismerése lerovású tapsokban és virágokban nem fukarkodott.

Czeplédi.

A londoni idény vége.

— Saját tudósítónktól.

London, jul. 30.

Az olasz opera mult szombaton zárta be kapuját a »Covent-Garden« színházban, fényes és sikerteljes működése után — az idénynek valahára vége. A hőség ügyis türethlen fokra hágott már, az egy zárt helyre összezúfolt roppant közönség szenvedéseit még fokozta az a tömérdek gázláng, mely csak úgy fűt júliusban, — de azért a londoniak vaskonzervatívizmussal megmaradnak a mellett, hogy náluk az idény július végéig tartson, holott mindenütt másutt aprilban, májusban bevégezik. Nem esoda, ha az idény végeztével az angolok egy része lehülni — a Saharára Indiába és egyéb ily vidékekre utazik, mert most már valóban türethlen itt a forróság.

Ha valaki azonban izzad, azt leginkább eszközli Mr. Gye, az opera impressariója, kinek jelenleg van az a feladata, amit az angol kereskedő így hí: »to make both Ends meet«, azaz az évi mérleget megcsinálni. S eközben gyakorta megtörli homlokát és gyakran megvakarja füle tövét: bájos neje, Madame Albani, a minden áron hírnévre vágyó énekesnő, hiába sóhajtozik mellette, a mérlegben a »tartozik« mindegyre lehúzza a »követel«-t.

Gye baja külömben nem új, hanem öröklött. Atyja, az öreg Gye, midőn meghalt, csak adósságokat hagyott örökségül náának, de vagyont semmit. Az egész Covent-Garden, minden fölszerelésével együtt másfél millió erejéig volt adóssággal megterhelve csak egyetlen bankháznál, a Her Majesty's Opera pedig 600,000 forint adóssággal úszott egy másik banknál. A két bank némi »nyelét« akarván látni a »veszett fejszének«, egyesíté a két operát a Covent-Gardenben és ezt Gyera bírta. A két operára részvénytársulat alakult, azonban oly kevés részvény jegyeztetett, hogy a társulat még a tőzsdei árfolyamba bevételt sem tudta kieszközölni.

Az impressario tehát hozzáfogott a nagy vállalathoz: Brüsszelből fejeltte meg társulatát, onnan hozatván karnagyot, rendezőt, zenészeket. Aztán szerződtette először is — saját feleségét, aztán Sembrichet és Trebellit, végre Patti is. Ekkor aztán megkezdé működését és várta az aranyesőt. Az eső azonban elmaradott, s a helyett lön nagy szárazság mindenütt. Sembrich és Trebelli nem jöttek meg, Patti megjött, énekelt s el is vitte szépen az aranyokat, Albani pedig csak a közönséget ijeszté el, minden reklám és ráéröltetés dacára is. Az egész vállalatot tisztán Patti mentette meg, kinek köszönhető, hogy Gye általában a személyzetet fizetni is képes volt.

Ami magát az operaidényt illeti, mindenesetre különös volt azt olasz operának nevezni. Az előadott 32 darab közül 20 volt francia dalmű, 10 olasz és 2 német. Ujdonságok gyanánt »Carmen«, »Mefistofele« és »Velleda« kerültek színre. Ez utóbbi gyászos sikeréről azt hiszem volt szó e lap hasábjain. A másodikat »Mefistofele«-t illetőleg, ez annyiban nem volt újság a londoniak számára, mert Nilsson úgy is kreálta egy ízben már »Marguerita« szerepét a Her Majesty's Operában, hol Campanini, Nanetti és Trebelli társaságában tavaly már előadták Mefistofelét.

A londoni idény vége.

— Saját tudósítónktól. —

London, jul. 30.

Az olasz opera mult szombaton zárta be kapuját a »Covent-Garden« színházban, fényes és sikerteljes működése után — az idénynek valahára vége. A hőség úgyis türehtlen fokra hágott már, az egy zárt helyre összezúfolt roppant közönség szenvedéseit még fokozta az a tömérdek gázláng, mely csak úgy fűt júliusban, — de azért a londoniak vaskonzervatívizmussal megmaradnak a mellett, hogy náluk az idény július végéig tartson, holott mindenütt másutt aprilban, májusban bevégezük. Nem csoda, ha az idény végeztével az angolok egy része lehülni — a Saharára Indiába és egyéb ily vidékekre utazik, mert most már valóban türehtlen itt a forróság.

Ha valaki azonban izzad, azt leginkább eszközli Mr. Gye, az opera impressariója, kinek jelenleg van az a feladata, amit az angol kereskedő így hí: »to make both Ends meet«, azaz az évi mérleget megcsinálni. S eközben gyakorta megtörli homlokát és gyakran megvakarja füle tövét; bájos neje, Madame Albani, a minden áron hírnévre vágyó énekesnő, hiába sóhajtozik mellette, a mérlegben a »tartozik« mindegyre lehúzza a »követel«-t.

Gye baja külömben nem új, hanem öröklött. Atyja, az öreg Gye, midőn meghalt, csak adósságokat hagyott örökségül fiának, de vagyont semmit. Az egész Covent-Garden, minden fölszerelésével együtt másfél millió erejéig volt adóssággal megterhelve csak egyetlen bankháznál, a Her Majesty's Opera pedig 600,000 forint adóssággal úszott egy másik banknál. A két bank némi »nyelét« akarván látni a »veszett fejszének«, egyesíté a két operát a Covent-Gardenben és ezt Gyera bízta. A két operára részvénytársulat alakult, azonban oly kevés részvény jegyeztetett, hogy a társulat még a tőzsdei árfolyamba bevételt sem tudta kieszközölni.

Az impressario tehát hozzáfogott a nagy vállalathoz: Brüsszelből fejelte meg társulatát, onnan hozatván karnagyot, rendezőt, zenészeket. Aztán szerződttette először is — saját feleségét, aztán Sembrichet és Trebellit, végre Patti is. Ekkor aztán megkezdé működését és várta az aranyesőt. Az eső azonban elmaradott, s a helyett lön nagy szárazság mindenütt. Sembrich és Trebelli nem jöttek meg, Patti megjött, énekelt s el is vitte szépen az aranyokat, Albani pedig csak a közönséget ijeszté el, minden reklám és ráeröltetés dacára is. Az egész vállalatot tisztán Patti mentette meg, kinek köszönhető, hogy Gye általában a személyzetet fizetni is képes volt.

Ami magát az operaidényt illeti, mindenesetre különös volt azt olasz operának nevezni. Az előadott 32 darab közül 20 volt francia dalmű, 10 olasz és 2 német. Ujdonságok gyanánt »Carmen«, »Mefistofele« és »Velleda« kerültek színre. Ez utóbbi gyászos sikeréről azt hiszem volt szó e lap hasábjain. A másodikat »Mefistofele«-t illetőleg, ez annyiban nem volt ujság a londoniak számára, mert Nilssoln úgy is kreálta egy ízben már »Marguerita« szerepét a Her Majesty's Operában, hol Campanini, Nanetti és Trebelli társaságában tavaly már előadták Mefistofelét.

Ez azonban teljességgel nem hátráltatta Albanit abban, hogy ne kürtöltesse a »Times« és a »Telegraph« hivatalos hirdetései között a nagy eseményt, hogy ő »kreálni« fogja Marguerita szerepét. A nagy hirdetésnek és kérkedésnek nagy fiaskó lett az eredménye, amint az előre látható volt.

A német opera-idény szintén kedvezőtlen eredménnyel ért véget. A pénzügyi megoldás a bíróságtól váratik: »sub judice lis est«. A dolog maga nem sokat ártott erkölcsileg a vállalkozóknak, összesen 70,000 forint iránt folyik a pör, azért azonban Franke Hermann úr még mindig a Richter-hangversenyek igazgatója gyanánt szerepel a falragaszokon, míg a vállalat pénzügyi vezetőjeként Schulz-Curtius urak vannak megnevezve. A német operáról azonban többé szó sincs.

Ha okait vizsgáljuk e hanyatlásnak és csaknem az érdeklődés hiányának, azt találjuk, hogy a főok a műkedvelés rendkívüli elterjedtsége, különösen a főrangúak körében. Minden héten egyszer-kétszer van hol ez, hol azon palotában műkedvelői dalmű-előadás vagy hangverseny, melyek nagyrészt jótékony céllal lévén egybekötve, igen élénken látogattatnak. Azonkívül az ízlés iránya most újra a dráma és az operette felé fordult. A drámában a két Bancroft és Irving hódítanak és vonzanak. Irving oly tüneménynyé lön, amilyen csak egy Patti Adelina; e hallatlan esemény, hogy egy drámai férfiszínész ily vonzerőt gyakorolhasson, csak Angolországban történhetik meg.

Irving egyuttal kitünő igazgató is, s e részben az ifjabb Keannek egyenes szellemi utóda. »Romeo és Julia« a Lyceum színházban minden este hallatlan fényvel kerül színre; az egyes jelenetek, a butorzat, a kellekek mind oly képekké alakulnak szemünkben, melyek közvetlenségük, hűségük és pazar fényük által megragadják a nézőt. Bizonyára a szép és oly hű Julia a »jó parthie«-k közé tartozott, ha szépsége mellett ily pompás kastélylyal, ily drága ékszerekkel is birt s Romeo úr olthatatlan szerelme így még érthetőbbé válik. De ettől eltekintve, mondhatni, hogy a kitünő szereplők által az angol dráma eszménye testesül meg a »Lyceum«-ban.

Az operettet illetőleg az ízlés itt ugyanaz, ami mindenütt az operett terén. A művészet és a zene mellékes, a kérdés csak az, melyik operett-társulat tud a hat közül több »vonzó comb«-ot kiállítani. Minél több csinos lány, minél nagyobb számmal a csábító »gömbölyű idomok«, biztosítják a vonzerőt. A legujabb »great attraction« most egy »thüringi amazonkirálynő«, ki nem kevesebb mint nyolc láb, hat hüvely magas, a megfelelő szélességgel egyetemben. Az élelmes igazgató azon gondolatra vetemedett, hogy a szépnek semmi körülmények között nem nevezhető hölgyet »rhodusi kolosszus« gyanánt állítja föl és szétvetett lábai között sisakos, páncélos statisztákat marsiroztat keresztül. »Marian« azonban (ez neve a bájos szörnyetegnek) nem egyezett bele. Féltette külön készített trikóját.

Ebner Ede,

a „Weekly Review of Music“ munkatárs a

A második szereposztás.

Bayreuthból, e hó 28-áról keltezve a következőket írják:

»Parsifal« új szereposztással ma került újra színre.

Ma más volt a szereposztás. Parsifalt G u d e h u s, Gurnemanzot Siehr, Kundryt B r a n d t Marianna énekelte. Az utóbbi nagyszerű, daemoni játékával feledtette hangjának hiányait. Siehr igen nehéz helyzetben volt, Scaria kitünő alakítása után. Gudehus hatalmas, rokonszenves hangját csak a harmadik felvonásban volt képes teljesen kifejteni. L e v i karmester az első felvonás tempoit ma is nagyon elnyújtotta a mi W a g n e r t már az első előadás alkalmával bosszantotta.

A harmadik felvonás után percekig tartó zajos tapsra ketté nyílt a függöny és ott állott W a g n e r valamennyi művészzsel együtt. A kik ma nem voltak elfoglalva, azok utcai öltözékben jelentek meg a színpadon. Wagner Richárd hosszabb beszédet intézett a közreműködőkhöz.

»Valóban nem tudnám, — ugymond — kinek közületek mondjak különösen köszönetet. Rendkívüli dolgot vittetek végbe. Ti is, rózsaleányok, és többi láthatatlan barátaim, kiknek az előadás sikere köszönhető, fogadjátok hálámat.«

»Hát önnek, kedves karmester úr, hogyan fejezzem ki köszönetemet? Midőn magas, felséges barátom önt ideállította, hogy ezt a derék csapatot vezényelje, kimeríthetetlen buzgalommal, mindent átható értelemmel, páratlan odaadással fogott feladatához és azt fényesen, nagyszerűen oldotta meg. És nektek is, derék, kedves zenészeim odalenn, szívem mélyéből mondok köszönetet. Mindnyájan, kik itt körülöttem összegyűltetek, fogadjátok köszönetemet, hálás köszönetemet.«

Szünni nem akaró, lelkes tetszésnyilvánítások követték ezeket a szavakat. Az előadás pontban 10 órakor ért véget.

A Németország különböző részeiből ide érkezett lapok kevés kivétellel nagy lelkesedéssel nyilatkoznak »Parsifal«-ról. Némely lapnak azt a tanácsát, hogy egyes jeleneteket meg kellene rövidíteni, Wagner hívei kicsinylő mosolylyal fogadták. Különben is Wagner nyíltan és határozottan kijelentette, hogy »Parsifal« csak Bayreuthban lesz előadva.

A folytonos esőzés nagyon kellemetlenné és unalmassá teszi az itt tartózkodást. A nyilvános helyiségek folyton zsufolva vannak. Természetesen mindenütt csak »Parsifal«-ról foly a társalgás. Keresztényi-e, vagy schopenhaueri, vagy pedig mysztikus?

A táviróhivatal rendkívül igénybe van véve, különösen az előadások alatt és után. Az első előadás alkalmával este hat órától éjfélig 44 ezer szót táviratoztak innen a világ minden részeibe.

T Á R C A.

Makartné—Linda.

Egy hét óta egyébről sem beszélnek Bécsben.

— Hogyan? olvasta?

— Igen. Makart?

- Igen és Linda!
 -- Hisz erről mi mitsem tudtunk.
 Persze, nem is szokás azt mindenkinek az orrára kötni.
 — Hát volt viszonya vele?
 — Tudja isten, ez a művésznép . . .
 — Teringgettét, nem hiába festő, kiválasztotta a szépet . . .
 — De még milyet . . .
 És a többi, és a többi.

A dolognak egyszerű lefolyása a hietzingi katolikus templomban történt. Reggel hat órakor, midőn még a hírlapíró alszik, mely pedig (mint genus) mindenütt jelenvaló, két bérkocsi állott meg a templom előtt. Uti ruhába öltözött urak és egy hasonlólag ízléses útiköntösben levő szép szőke hölgy szállott ki belőle s a sekrestyébe haladtak. A pap csakhamar megérkezvén, odatérdeltek eléje az oltár peremére egy kis barna férfi, magas homlokával, szép szakállával és a gyönyörű termetű hölgy, ki tél fejjel magasabb völegényénél.

Ugy keltek föl, mint férj és feleség: Makart János festő és Linda Bertha színésznő.

Makart az ünnevelt művész, kit a bécsiek nem haboznak Rubenssel egy napon említeni, kétségkívül érdekes egyéniség. Minden művész érdekes, mihelyt határozott egyéniség nyilvánul műveiben, és Makart minden képén rajta van maga Makart eltagadhatlanul. A buja, meztelen nőalakok, sajtóságos hideg színezésükkel, a formának meg nem felelő vérmérséklet a színezésben, a jellemzetességet nélkülöző szép arcok s a kompozíciónak minden szigorú logikát mellőző összeállítás, a rajzolás törvényeivel kötött felületes ösmeretsége, a kép kereteknek túltengése a kép rovására stb. stb. mind külön, tehetséges, de felületes művészre vallanak.

Neki mindegy: »Abundancia« vagy »flórenci pestis« vagy »V. Károly bevonulása«, ő mindent meztelenül lát, mindent érzékileg fog föl. Különködés a formában, hogy feltűnő legyen, logikátlan beleszövése a meztelennek mindenüvé, melyet a franciáktól tanult el, a nélkül, hogy francia vérmérsékletet tudott volna beleönteni alakjaiba, különcsége megjelenésében is, — elkábiták a bécsieket: --- Tódultak műtermébe, ünnepelni őt, pedig e pompás műterem is csak azért van, hogy kérkedni lehessen vele, fényével, gazdagságával, drágaságával. Műkincsek mesés értékéről beszélnek, midőn Makart műtermét emlegetik s azok mind szabadon hevernek ott, hadd lássa és — irigyelje más.

Bizonyára szép feleségét még többen fogják irigyelni tőle.

A szép Linda, Közép-Europa egyik bálványa, egész Európának jelenleg legelső táncosnője, valódi makarti alak. Megjelenése igéző, tánca csábító. Inkább magas, mint kicsi, inkább termetes, mint vékony, de azért karcsu mégis, s a tökéletes idomok plasztikája különb rajzoló ecsetére is méltó volna, mint Makartéra.

Budapesten egyszer vendégszerepelt, három év előtt: »Coppéliá«-ban lépve föl először. Mikor kilépett az első felvonás elején, általános »a h« futott végig a házon. Gömbölyű idomai, szép arca s azok éke a világitó szemek s az egész alakon az a megnyerő báj — lebilincselte a nézőt azonnal. A látcsövek a lehető leghosszabbra csavartattak ki páholyban és erkélyen egyaránt, mindenki majd benyelte szemével a szép nőt. Sze-

mei nem azok a démoni, égető, delejes csillagok, melyek lelkünkbe fúródnak és álmunkat elveszik, hanem kellemes, derült és vidám mosoly honol bennük, mélyebb szenvedély nélkül.

S egész táncának is az a jellemzője: a derült kecsesség, a mivel legjobban lehet egyéniségét is jelezni. Nem hevül ki és nem hevül bele táncába, a szenvedély nem ragadja el, könnyedén röpköd s minden röppenése oly gömbölyű, oly kecses, mint ő maga. Amig szemléljük, ajkainkon folyvást kellemes érzésre sejtető derült mosoly ül, de szemünk nem villognak és keblünk nem zihál, ha még oly feszülten figyelünk is rá. Őt leginkább »lirai« táncosnőnek lehetne nevezni, az ő a táncosnők közt, ami egy elsőrangú koloratur-csillag az énekesnők közt.

Az olasz és spanyol táncosnők azok, kik a heves vérű férfiakat örjögésbe hozhatják. Fekete szemük szórja a gyújtó szikrákat, egész testükön látszik a forró vér lázas lüktetése, mozdulataikban a szenvedély lerázza a plasztika nyügeit, — csak a hasonlító heves vérű nézőre akar hatni, a többivel nem törődik. Egyetlen ily nevezetes táncosnője van most Európának s ez Rosita Mauri, az új csillag. A mi kis Coppinink természet-és arckifejezéséből a báj hiányzik, a bécsiek Ceraleja szintén virtuoz, de az elegancia teljes kerekdedsége olykor hiányzik belőle, és a fölhevülés erősen előtérbe lépő jelei olykor levonnak az illuzióból.

Linda Berta — északi táncosnő, északi vérmérseketű, elragad, de nem örjögünk érte, csak tökéletes idomai keltenek vágyat birhatására. melyekből lábaira csakugyan elmondhatjuk, amit Mirza Saffi mond Zuljájáról:

„Ha nézem apró lábadat,
Nem foghatom meg, oh kedves leány,
Hogy birja ennyi bájadat!“

Linda Bertha kétszer változtatott pályát. Először, midőn megunta féleuropa hódolását és drámai színésznőnek csapott föl. Mint ilyen, akkor tett legnagyobb hatást, midőn drámai szerepében táncrészletek is voltak. A második most az, midőn Makartné lőn. Linda tökéletesen oly alak, minőt Makart szeret festeni. Ha a festész szerelme oly nagy lenne, hogy az képessé tenné őt nejét úgy festhetni le, a milyen, (mint Rubens nejét) akkor törje aztán össze Makart ecsetét, mert neve örökké halhatatlan lesz.

K. G.

Két nagy zeneszerzőnk.

(Wagner és Verdi.)

I.

Wagner francia szemüvegen.

A párisi „Figaro“ e cím alatt „Wagner-Le-Grand“ hosszabb cikket közöl Wagner Richardról, akit azért eimez „Wagner-Le-Grand“-nak, mivel oly időben, a midőn az egész világ szeme Egyiptom felé fordult, képes volt a figyelmet Bayreuthra irányozni, a hol Szent Grál hívei Wagner-apológiát rendeznek.

Midőn Franciaország 1870-ben a sors csapásai alatt összeroskadt, — így kezdi a cikk — Wagner Richárd egyet rúgott rajta, mint a mesebeli számár. Pedig Wagner

Richard nem számár, sőt páratlan zenei tudománytal bir. Inkább éneklő madárhoz hasonló arcéle van, a milyent gyakran találunk zenészeknél. Mozart feje például hasonlít a csalogányéhoz. Beethoven feje sas-fej. De mind a kettőnek arca az apokalyptikus nagyság benyomását teszi reánk.

Wagner Richard a nagyfejű amerikai borstörő-madárhoz hasonlít. Ő nem teszi reánk az apokalyptikus nagyság benyomását. Az ő arca közönséges, nagyon közönséges.

Wagner Richard mindig kedvence volt az asszonyoknak — természetesen csak a németeknek. Metternich hercegnő által jutott Párisba, Schelnitz (?) grófnő által Berlinbe.

Tudjuk, hogy első nejeének halála után elvette Bülownak nem özvegyét, hanem nejét. A maestro Liszt vejévé lőn, ami többet használt neki, mint összes tetralogiáinak szerzősége.

Kétséget nem szenved, hogy Wagner a harmoniát új, hatalmas elemekkel gazdagította. A fülnek mindig új megiepetést törekedvén szerezni, oly effektusokat hozott létre, melyeket a hajdani mesterek nem ismertek és a mesterség szempontjából kétségkívül tágitotta a zene terét.

De a gyönyörű helyek, melyeket Wagner műveiben bámulunk, épen azok, melyek nem felelnek meg az ő rendszerének. Ezek a tradíciókhoz közelednek. Sikerük elítéli e rendszert és bebizonyítja azt is, hogy nálunk nem ármánykodnak Wagner ellen.

Wagner Richard költő, bölcsész és politikus egy személyben. Köztudomású, hogy mint bölcsész atheista és mint politikus forradalmár.

Ez az atheista nem ismeri el Mozart, Beethoven stb. istenségét, pedig gyakran meglapta őket. Soha ember nem birt nagyobb asszimiláló képességgel. Szerencsétlenségére hiányzik nála az inspiráció. Ő soha sem volt képes azokra a főséges magaslatokra felkapaszkodni, a hova a művészet csak térden kuszva juthat föl, — mint azt tették a nagy hívők . . . a zene ősapái.

Az ő műve a tó sarába bukott hattyú, mely szárnyával pokoli zajt üt.

Nem túlzok. Wagner műve elfojtja az eszményt. Tisztán materialisztikus művészet. Ez a zene csak a legaljasabb érzékekre képes hatni. „Minden emberben disznó rejlik.“ De angyal is. Wagner Richard zenéje inkább a disznót, mint az angyalt kelti föl.

Wagner Richard elítelte saját zenéjét, midőn azt irta Berlioznak: „A jó zene ismérve az, hogy a tömeg azonnal megértse.“

Különben Wagner zenéjét eléggé elítélték Rossini és Berlioz. Berlioz azt mondta róla, hogy az *vitriol*. Rossini pedig, a kitünő szatirikus, egy ízben Wagner látogatását várván, zongorához ült és Lohengrin partitúráját játszotta, melyet megfordítva tett maga elé, mintha véletlenül történt volna.

— Ah, kedves mester, — szólta Wagner, a mint belépett — partitúrámat megfordítva van ön előtt?

— Lám! lám! — felelé a hamis Rossini — pedig én azt találtam, hogy így jobban megy!

Wagner soha többé nem bocsátott meg Rossininak.

II.

Verdi otthon.

Verdinek terjedelmes birtoka van Parma közelében, melyet első neje után elnevezett „Villa Agata“-nak. Ott azonban a mester csak a forró nyári hónapokat tölti, té-

lire Doria hereg, a lelkes műbarát, genuai palotájának a tenger felé eső földszintes szárnyát boesátotta Verdi rendelkezésére.

Ha belépünk a Doria palota gazdag aranyozású, magas rácskerítésén, a hosszú genuai udvaron végig haladva, gyönyörű kertbe érünk, mely a tengerpartig terjed. Ott, a végén magas terrasz emelkedik, a honnan gyönyörű kilátás nyílik a tengerre és a nagyszerű kikötőre.

A balra kanyarodó utat követve, hatalmas üvegajtón át a szentélybe jutunk. Verdi lakosztálya valóságos kincses tára a legkiválóbb művészi tárgyaknak, dicssteljes emlékeknek, pompás szöveteknek. Oly gyűjteményt találunk itt, a milyennel csak oly művész bírhat, aki maga is kutató, válogató és gyűjtő.

A falakat leginkább az újabbkori olasz iskola termékei díszítik. Különös előszertetet tanúsít Verdi a nápolyi Domenico Morelli iránt, aki különben a jelenleg élő olasz festőművészek leghíresebbjeinek egyike.

Ebből az első teremből, melyet Verdi tréfásan az ő képtárának nevez, a „keleti lakosztály“-ba érünk. Ebben vannak felhalmozva az ajándékok, melyeket Verdi „Aidá“-jának legelső előadása után kapott. A gyönyörű kairói lámpa, a khedive ajándéka, a lány szőnyegek és a falakat borító drága szövetek egyiptomi nagy uraktól származnak. Ez Verdi dolgozó szobája, ha — ami ritkán történik — Genuában zeneszerzéssel foglalkozik. Erard-féle pompás zongora és válogatott könyvtár egészítik ki a butorzatot. Az utóbbi azonban csak kisebb, kézigyűjtemény, a milyen épen elég a téli időnyre. Ezenkívül van neki bussetoi villájában oly gazdag és nagybecsű könyvtára, a milyennel kevés magánember dícselkedhetik.

Z E N E .

Hangversenyek a vidéken.

B. - F ü r e d r ö l írják, hogy Liszt Ferenc két fiatal tanítványa R a u s e h Károly és G o s z t o n y i Béla hangversenyt adtak m. hó 28-án. A nyole számból álló műsor első száma a mester iránti tiszteletből annak egyik szerzeményével, a Hexameron változatokkal vette kezdetét, melyet a hangversenyzők két zongorán adtak elő. A kezdetben meglehetősen összefüggéstelenül előadott darab, később annál egybehangzóbban folyt le. Ezután Beethoven d-moll szonátájának 2-ik számát, játszotta Gosztonyi B. s bár játéka meglehetősen darabos volt, mindamellett elég értelemmel elemelte a mű egyes részleteit, s előadásával meggyőzte hallgatóságát arról, hogy a mit játszik, át is érti. A zongora-előadás közeit F r a n k h a u s e r Károly, a nemzeti színház hegedűsének előadása töltötte be, ki előbb Leonárdtól „Souvenir de Haydn“ című zeneművet, később pedig Wieniawszky „Legendá“-ját adta elő és pedig ez utóbbit valamivel több sikerrel, mint az előbbit. A hangverseny Liszt Ferenc „Mazepájá“-val nyert folytatást; — e sok erőt követelő zeneművet a költeményhez híven illusztrálták a fiatal hangversenyzők; főleg a darab befejezéseül szolgáló indulót teljes erővel s hatással adták elő. A hangverseny legkiválóbb számát azonban a Chopin-féle Concert-Allegro képezte, melynek gyönyörű melodikus részeit előnyösen emelték ki a hangversenyzők. Az utolsóelőtti darabot Rausch Károlytól hallottuk, ki Tausig „Ungarische Zigeunerweisen“ nevű ismert zeneszerzeményét játszta zongorán. Befejezésül végre ismét Lisztől egy magyar rhapsodia szolgált.

J á s z b e r é n y város és vidékének értelmisége nem mindennapi műélvezetnek néz eléje, a mennyiben a lankadhatlan buzgalmú nőegyletnek sikerült augusztus 12-én rendezendő hangversenyre megnyerni Székely Imrét, az ismert zongoraművészt és zenedei tanárt, annak, a nemzeti zenedében legutóbb aranyéremmel kitüntetett szépre-

ményű leányát Irént, végre Székely István ugoesamegyei közbirtokost, kinek szép gordonkájátékában a hetvenes években a fővárosi közönség magán- és nyilvános termekben oly sokszor gyönyörködött, s kit mind a közönség, mind a sajtó művésznak ismert el, bár ő magát szerényen mindenkor csak műkedvelőnek nevezte.

Ó-Tátrafüreden a légegett bélaiai részére hangversenyt rendeztek, a mely július 30-án tartatott s váratlanul igen fényesen sikerült. A műsorozat a következő volt: 1. Nyitány a Hebridákhoz, Mendelssohntól, előadták Adler József és Tóth Emil urak. 2. Cavatina, Rafftól, előadta hegedűn Gobbi tanár úr, zongorán kísérete Adler úr. 3. Magyar népdalok, zongorán előadta Boér Endre úr. 4. Szerenáde, Brágától, énekelte Kanitz Mathild úrhölgy, zongora és hegedű kísérettel. 5. Meditation, Baechtól, előadták Gobbi tanár, Tóth és Adler urak. 6. Magyar népdalok, előadta zongorán Boér Endre úr két hegedű és gordonka kísérete mellett. A hangverseny tiszta jövedelme 279 forint volt.

* A művész hálája. Hubay Jenő a brüsseli kir. zeneakadémia hegedű tanára levelet intézett a nemzeti zenede igazgatóságához, melyben kinyilatkoztatja, hogy — tekintettel arra, miszerint ő ebben az intézetben nyerte első kiképzését — hajlandó a nemzeti zenede legmagasabb hegedű-osztályait kitüntetéssel végzett hallgatói közül évenként kettőt, Brüsszelben, a kir. zeneakadémiában az ő vezetése alatt díjtalan kiképzetésben részesíteni és azoknak további karrierjéről is gondoskodni. Az első, a ki ebben a kedvezményben részesült, Pettykó Imre, a nemzeti zenede arany éremmel kitüntetett, végzett hallgatója, ki legutóbb az írók és művészek kirándulásán részt vett és ez alkalommal mindenütt nagy tetszéssel hangversenyezett.

* Losoncban, a kaszinó nagytermében 1882. é. aug. hó 9-én, esti 8 órakor Schölnaszt Ida k.-a., a budapesti nemzeti zenede végzett növendéke és a losonci dalegylet szives működésével ifj. Pettykó Imre hegedűművész Búcsú-hangversenyt ad következő műsorozattal: 1. Versenymű, Beriottól. Előadja a hangversenyző, zongorán kíséri Schölnaszt Ida k.-a. 2. Takarodó, „Névtelen hősök“ című dalműből, Erkel F.-től. Előadja a losonci dalegylet. 3. Es dur, zongora vers., Chopintól. Előadja Schölnaszt Ida k.-a. 4. Puztai hangok, Hubay és Aggházytól. Előadja Schölnaszt Ida és a hangversenyző. 5. Királyhymnus. Névtelentől. Szavalja Dapsy

Kálmán úr. 6. Ajkára loptam esőkomat. Előadja a losonci dalegylet. 7. Zsidónő, ábránd, Alardtól. Előadja a hangversenyző, zongorán kíséri Schölnaszt Ida k.-a.

* A Szeged városi zenede értesítőjét az 1881—82. tanévről közzétette Langer Viktor igazgató. Az intézet tantestülete a következő tanerőkből áll: Langer Viktor igazgató, a zeneelmélet, zongora, magán- és karének tanára; Dubravszky Viktor, hegedűtanár és a kamarai zene, valamint a zenekari gyakorlatok vezetője, végre Mennér János és Móór Manó zongoratanárok. Az elmúlt tanévben 91 növendék (52 fiu, 39 leány) iratta be magát az intézetbe, még pedig a zongora-osztályokba 64, a hegedű-osztályokba 27, magánénekre 1, zeneelméletre 1, több tantárgyra 2. — A jelentés sajnosan említi föl azt a tényt, hogy a lefolyt tanévben mind a magán-, mind a karének művelése pangott. E bajon azért kíván az igazgatóság segíteni, hogy egyfelől a magánének iránt fel akarja költeni a közönség érdeklődését, másfelől a tantestületet egy énektanárral szaporítani fogja.

* Dícsőség bajjal jár. A „Revue Politique et Littéraire“ a „Prix de Rome“ zenei díjra versenyzők fogságáról a következő érdekes részletet beszéli el: „A versenyzőnek átadják a komponálandó cantate szövegét s azután kis szobába vezetik, melyet e célra a conservatoriumban rendeznek be, s melynek összes butorzata egy zongorából áll. Más butorrol a zenésznek magának kell gondoskodnia Mihelyt a

szoba be van butorozva, a versenyzőt bezárják s ettől kezdve 25 napon át marad szobájában. Ennie természetesen kell. A szobaőr napjában kétszer kivezeti a muzsikust szobájából az ebédlőbe, hol a többi fogolytársaival találkozik és — saját költségére ebédel. A levest egy szomszéd vendéglőből kapják, de azt előbb át kell szűrni, hogy meggyőződjenek, nem esúszott-e be valamely zenehangjegy metélt alakjában. Ha a fogoly jóllakott, visszavezetik szobájába, hova senkisémet léphet be. Ha a versenyzőnek családja van s ez látni óhajtja, déli 12—1 óráig és esti 7—8-ig a hőtön udvarára eresztetik. Ez órákon kívül

az illetőket erősen őrzik. A levelezés szigorúan tiltva van. Ha valakinek egyébre szüksége van, esengetnie kell s türelmesen várni, míg az őrnök megjelenni tetszik. Ez kinyitja az ajtót, kivezeti, megvárja és visszavezeti. De még ez sem mind. Ha a compositeurt munkája végeztével fogságából kieresztik, művészeket kell keresnie, kik szerzeményét előadják. Erre 8 napja van, mi nem sok, ha meggondoljuk, hogy a művészeknek ehhez minő kedvök szokott lenni. A „Revue“ ezután részletesen foglalkozik e clausulával, melyet barbár intézménynek nevez.

A szinfalak világából.

☼ A nemzeti színház új opera idényét egy vendég felléptetésével fogja megkezdeni. Ez Manheit Jakab hazánkfia, az olnmüti „Stadtheater“ baritonistája, aki e hó 20-án, vagy 24-én az „Afrikai nő“ben, 29-én az „Alarcos bál“ című operában és esetleg még „Aidá“ban fog fellépni.

☼ A népszínház legközelebbi udonsága Strauss „Denevér“-je augusztus 11-én kerül először színre, a két női szerepben Hegyi Aranka és Komáromi Mariskával.

☼ Haray Viktor, ismert nevű színműíró Kolozsivártt, a himlőjárvány áldozata lett. A közbeesülésben részesült író tava férfi korában ragadta el a halál.

☼ Vidéki színeszet. Ujházi Ede, a nemzeti színház kiváló művésze, e napokban Keszthelyen vendégszerepelt „Miniszter előszobája“, „Aszalai uram leányai“, „Őszi napsugár“, „Falu rossza“ és „Budapesten“ című darabokban lépett fel nagy tetszés közt. A közönség elhalmozta kitüntetésével, de nem oly nagy számmal jelent meg, mint várható volt. — Vizvári Gyula, a nemzeti színház kitűnő komikusa, m. hó végén fejezte be vendégszereplését Komáromban a Beödy és Mándoki szintársulatánál. Összesen hat-szor lépett fel s mindannyiszor nagyszámú közönség tapsolta játékát. Ez idén nagy kö-

zönséget gyűjteni a színházba, csakis Vizvári jóízű, kedélyes, mulattató és minden ízében művészi ábrázolásainak sikerült. A közönség annyira átengedte magát az élvezetnek, hogy egész jelenetekben át folyvást nevetett. „Stern Izsák“, „Kisértet“, „Szeleburdi“, „Fipsz“, „Mukányi“ voltak azon darabok, melyekben a vendégszereplő művész egymásután fellépett Vizvári és neje tiszteletére búcsu-lakomát rendeztek Neszmélyen. Komáromban szintén mindenütt előzékenyen fogadták. — Gerőfi Andor szintársulata működik B.-Füreden, mint írják, megérdemli a pártolást, mert jól szervezett. Nemrég egy új darabot adtak a „Gyémánt gyűrű“-t, Szekrényesy Kálmántól. A darab mint népszínmű nem remekmunka, hanem Gerőfiné, Kutasi Janka, Doboecányi, Fehérváry, Vinczené oly animóval játszottak, hogy a közönség sokat tapsolt.

☼ Bárkány Mária, a magyar születésű ünnepelt német színésznő moszkvai diadalmas vendégszereplését befejezván, Bécsbe érkezett, a honnan a napokban Kassára várják, szülői meglátogatására. Azután a művésznő St. Mórítzba, az Engadin völgybe utazik, hol a nyár hátralevő részét tölti. Moszkvai vendégszereplése majdnem szomorú véget ért. „Romeo és Juliá“-ban ugyanis az utolsó jelenetben

a kisasszonyt nagyon elragadta a művészi hév, a Romeo kezéből kiragadott tör pedig hegyes és éles volt, úgy hogy a művésznő komolyan megsebesítette magát vele és a vér is kibugygyant ruhája derekán. A közönség körében nagy volt az ijedtség, mely még fokozódott, midőn a rendező jelentette, hogy Bärkány kisasszony a kihívásra meg nem jelenhet. Néhány nap mulva azonban a művésznő annyira helyre volt állítva, hogy még egyszer fölléphetett jótékony célra a „Lowoodi árvá“-ban. A közönség leirhatatlan lelkesedéssel fogadta kedvencét, a ki ezuttal egy igen praktikus ajándékot is kapot: egy virágbokréját, mely tele volt tüzdelve orosz állami sorjegyekkel.

‡ Egy magyar énekesnő dala. A montevidéói színházban Strigelli impresszário pár hó előtt szerződtette Vidmár Erzsébet kisasszonyt, a népszínház volt énekesnőjét, ki azóta Londonban is tetszés közt vendégszerepelt. Junius 19-ről kelt levélben írják, hogy Vidmár kisasszony először „Luciá“-ban, azután az „Alarcos bál“-ban mint Oszkár lépett föl s mindkét szerepében elragadta a közönséget, úgy kedves megjelenése, mint korrekt, tiszta éneke és játéka által. A

Montevidéóban megjelenő következő lapok: „L'Italia“ (olasz lap), „Ferro Carril“ és a „La Razon“ című spanyol lapok egyhangulag emelik ki a magyar énekművésznő gyönyörű koloratúráját és azt, hogy az olasz nyelvet a legkorrektebbül beszéli. Luciában annyira megtetszett a közönségnek, hogy az örülési jelenet után tizszer hívták a lámpák elé. — Oszkár szerepében szebbnél szebb virágbokréját kapott; két dalát ismételtette is a közönség. A magyar énekesnő Dél-Amerikában diadalt arat, mindenki ritka jelenségnek mondja, ki nemcsak kiváló szép hanggal rendelkezik, de kitünő iskolával is bír. A mint a levél jelenti, Vidmár Erzsébet közelébb „Rigoletto“-ban mint Gilda és a „Sevillai borbély“-ban mint Rozina fog fellépni. Erről azonban már nincs tudósítás, valamint arról sem, hogy Vidmár kisasszony a színház leégése alkalmával nem szenvedett-e kárt, nem érte-e szerencsétlenség. Nádainé asszony, a nemzeti színház jeles énekesnője, a művésznő testvére és Nádai Ferenc, sógora, táviratoztak már Strigellinek, de nem kaptak választ s így a legnagyobb aggodalomban vannak a szerencsétlenül járt színház vendégművésznőjének sorsa iránt.

Képzőművészetek.

‡* A bécsi nemzetközi műtárlat juryje megalakult s héten folytatja üléseit. Összesen 22 tagból áll, a kik következőleg oszlanak meg a különböző országok között: Ausztriát öt juror képviseli u. m. Angeli Henrik, Canon, Kundmann Károly, L'Allemand Zs. és Zumbusch Gáspár. Magyarországot Keleti Gusztáv képviseli. — Franciaország öt jurort nevezett, u. m. Le-febvre, Léon Bonnatot, Eugen Guillaumet, François Gaillard-t és Robert Rupricht. Németország részéről négy juror szerepel, u. m. Becher Károly (Berlin), Schraudolph Klaudius (München), Kiesel Konrad (Düsseldorf) és Hänel tr. (Drezda). Belgiumot Edmond de Schempleen és Viktor Lagye, Németalföldet Cunaus, Svéd- és Norvégországot

Morten Müller, Dániát Hansen Théofil, Spanyolországot Francesco Tubino Olaszországot Schmidt Frigyes tanár képviselik. Oroszország, Anglia és Amerika ninesenek a juryben képviselve, mert az ezen országok részéről kiállított művek száma nagyon csekély. Augusztus közepén lesz ünnepélyes díj-kiosztás, melyet Károly-Lajos főherceg, mint a kiállítás védnöke fogadosit Harminec állami arany-érem, egyenkint 200 arany frt értékben, kerül kiosztás alá. Azonkívül Károly-Lajos főherceg is adományozott három arany érmet, ezeket azonban csak osztrák művészek kaphatják.

‡* Temple János, jelenleg Párisban élő magyar festőművész, aki tavaly az őszi tárlaton méltó feltűnést keltett a „Vá-

lasztási értekezlet" című festményével, jelenleg az „Utolsó támasz" című képen dolgozik, melyet az őszi kiállításra haza fog küldeni. A „Választási értekezlet" című képen különösen feltűnt Temple János jellemző képessége, minden fej megmarad a szemlélő emlékezetében, mintha ismerőse volna, biztos rajza, színeinek igazsága. Temple dacára angol vérenek minden ízében magyar és a „Választási értekezlet" is egy darab magyar élet, a melyen a parlagi gavallér, az előkelő képviselőjelölt és a választásoknál szerepelni szokott alakok egytől egyig mindannyian élesen jellemzett magyar egyéniségek. Megfigyelő tehetsége kiterjed minden részletre, a mi az összhanghoz tartozik, mert Temple nemcsak másolja az életet, hanem ellesi az élet mindazon jellemző vonásait, melyek kompozíciójához tartoznak és az igazság iránt való rendkívül kifejtett érzéknél fogva korrekt rajz és igaz színekkel alkotja meg képét. Mindezek az előnyök reméltetik, hogy a mostan készülöben levő „Utolsó támasz" című képe az őszi kiállítás egyik kitünö darabja lesz.

‡‡‡ A kálvintéri szökökút munkálatai épen oly esigalassusággal haladnak előre, mint a hogy a kút nagy medencéjét képező kőériás beszállítása történt. Ennek oka az alkalmazott esekély munkakerőben keresendő, a mennyiben állandóan csakis 5 kőfaragó dolgozik a tömérdek díszítési faragványokon. Maga az óriás kömedence is még alig van félig készen, a meny-

nyiben most dolgoznak az alsó rész körpárkányát díszítő delphin-alakjain; azonkívül hátra van még a kiszögellő vizekádó oroszlánfejek kifaragása. Ennek befejezte után nagy fordulat áll be a kő történetében; mostani helyzetéből kellő óvatossággal, nehogy a már kész díszítések letörjenek, hátra fordítják és csak ezután kezdenek a medence kivágásához, ami ismét oly tetemes időt vesz igénybe, hogy az év vége előtt nehezen készülnek el vele. A kút központi tömbjéből még csak a legalsó egy méter átmérőjű s ugyan ilyen magasságú hengerrész van készen, melyet az előtte elhelyezett figurális alakok számának megfelelőleg három férfi Medusa-fő díszít. A szobor-alakok közül kettő: a Tiszát és Szávát személyesítő női alakok nagyjából már ki vannak dolgozva, de kiesizolásuk még egy pár hónapot vesz igénybe. Danubius kifaragását a múlt héten kezdték meg s az alaktalan kőtömegeből most kezd kiválni a vén szakállas torzonborz alak. A Dráva faragását azért nem kezdhették meg, mert az e célra megrendelt s a tér közepén álló 500 mázsás kő szakértői szemle alkalmával alkalmatlannak találtatott, s az ujonnan megrendelt kő csak a jövő héten érkezik meg. A munkálatok oda irányulnak, hogy a kút nagyobb részletei a tél beálltaig elkészüljenek s az apróbb díszítések kidolgozását a tél folyamán zárt helyen fogják folytatni, hogy így tavasz nyíltával hozzá kezdhessenek a kút felállításához.

Egyveleg.

Marakodások „Parsifal" fölött Még az első előadás előtt megkezdődött a ropant hare, melyhez képest a trójai háború esekélyesség: Wagner imádói és ellenségei között. Két véleményt, mely rendkívül mulatságos, itt közlünk. Az egyik, a Wagner-imádó „Drezdener Nachrichten" így ír: „Parsifal" lényegét és a lesújtó demetit, melyben a költő-zeneszerző a forradalmi író, illetőleg ennek 1850-ben megjelent művét: „Die Kunst und die Religion" a „kereszténység sajnálatraméltó befolyása" ellenében részesítette, semmi sem jellemzi inkább, mint az a maró gúny, melylyel a zsidó sajtó nagy része az előadást fogadja. Ezeknek az uraknak a gyávaságát, kik lekapják kalapjukat, mert attól tartanak, hogy kézzel foghatólag illemre tanítják őket, mint 1876-ban, — csak az a szemtelen tolokodás mulja fölül, mely-

lyel magukat becsempézik az ünnepélyekre, melyektől őket minden áron távol akarták tartani.

Most hallgassunk meg egy Wagner-ellenes lapot, a „Berliner Tagblatt“-ot.

„A művészet pongyolában, — ezt mondhatnók a bayreuthi „Farsifal“-előadásokról. A fiukat, kik a láthatatlan énekkart képezik és kik a kupolában 40 foknyi hőség mellett kénytelenek énekelni, a mester fürdőköpenyekkel látta el. Ebből fog állani az előadás alkalmával minden öltözetük. A zenekar, — mely szintén láthatatlan — ingujjban fog játszani, sőt Richter János dirigálás közben még mellényét is leveti. — Vajjon nem volna-e méltányos, ha a közönség is hasonló kedvezményben részesülne, és ha Wagner a nézőtéren levő tisztelői között is uszónadrágokat és fürdőköpönyeket osztatna szét?“

*

Haray Viktor életéből. Nemes Ödön, az „Erdélyi Értesítő“-ben Haray Viktor életéből a következő érdekes epizódot beszéli el: „Közelebről elhunyt öreg barátomról a kedves Haray Viktorról jut eszembe, hogy nem kis mértékben respectálta a halált. Ezelőtt épen két évvel együtt ebédeltünk: de a mi Viktor barátunk felette nyugtalanul viselte magát, minek magyarázatául nem is késett egy álomlátást elbeszélni, mert hát őt csakugyan egy álomlátás tette idegessé. Évekkel ezelőtt történt, hogy László, Kolozsvártt élt nyugalmazott színész, egykori pályatársa előtte álmában megjelenvén, egy fekete könyvet nyitott fel előtte, melynek egyes lapjaira az ismerősök halálzási éve, hónapja és napja pontosan elő volt jegyezve. „Ime,“ — szólt László — „itt a nevem, már csak rövid ideig élek“ s nyomban saját fejére olvassa, hogy ekkor meg ekkor fog meghalni „És én“, — kérde Haray — „mikor fogok meghalni? — László egy-két lapot forgat s reá mutatot, Haray olvassa: 1880. július 23. — Haray fölébredvén mind a László, mind saját halálzási dátumát tárcájába jegyezte s rövid időn megdöbbenve értesült kedves barátja haláláról, mely éppen azon napra esett, melyre tárcájába jegyezte volt. Ez időtől fogva Haray a reá nézve végzetesnek hitt napot nem tudta felejteni s mint őszintén bevallá, ezt megelőzőleg több heten át nem tudott nyugton aludni. Haraynak eme balsejtelmű napja felől a többek között gr. B. G. és L. is értesülvén, őt a nevezett napra magokhoz hívaták, mert nagyon sajnálták volna, ha Haraynak valami baja esik. És a végzetes nap minden baj nélkül elmúlt; — két évvel később azonban beteljesült az, a mitől annyira rettegett, mert jul. 23-án a himlő áldozata lett. Lehet, a jó Haray szemüveg nélkül nézett ama fekete könyvbe, s a 2-ös számot zérusnak olvasta.

La Hongrie á l'Étranger.

(Redigée par A. Bánfi).

Le mois d'août ramène de tous côtés nos artistes et les directeurs qui étaient en congé. L'activité renaît dans les coulisses des théâtres. Ce sont Melles Hegyi et Komáromy, qui ont fait leur rentrée la semaine passée dans les „Contes de Hoffmann“, au théâtre populaire. Le chant expressif de Melle Hegyi, son jeu intelligemment pathétique ont provoqué les démonstrations admiratives du public, qui avait témoigné sa sympathie à la cantatrice dès qu'elle a paru sur la scène, par une salve d'applaudissements.

Melle Komáromy (Nielas) a tenu sa partie avec son talent habituel. Le public lui a fait aussi un accueil sympathique. Les autres rôles ont été tenus d'une façon satisfaisante.

Kiadótulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénnyársulata.

29. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

KIADÓTULAJDONOS:

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ÉS TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EXERCITIA

Augustus 7-én.

1846. halt meg Rinck J. Chr., orgonaművész és zeneszerző Darmstadtban. Szül. 1770.

Augustus 8-án.

1759. halt meg Graun Károly, a „Jézus halála“ szerzője Berlinben. Szül. 1701.

Augustus 10-én.

1806. halt meg Haydn Mihály, templom-zeneszerző Salzburgban, (Haydn József öcsese). Szül. 1737.

1821. szül. Ander Alajos, híres tenorista Liebitzben (Csehország) Megh. 1864.

Augustus 11-én.

1806. halt meg Kalkbrenner Kristóf, karigazgató Párisban. Szül. 1755.

Augustus 12-én.

1845. A Beethoven emlékszóbor leleplezése Bonnban.

Augustus 13-án.

1831. szül. Jadasohn Salamon, zongoraművész és zeneszerző Breslauban.

Ey.

A huszonkilencedik szám tartalma :

Az idei dalárünnepély.

A debreceni dalárünnepély.

A ceglédi dalárda zászlószentelése.

A londoni idény vége.

A második szereposztás.

Tárca :

A. Makartné—Linda.

B. Két nagy zeneszerzőnk.

I. Wagner francia szemüvegen.

II. Verdi otthon.

Zene.

A szinfalak világából.

Képzőművészetek.

Egyveleg.

La Hongrie á l'Étranger.

Hirdetések.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak :

Kitünő hazai gyártmány.

K O R I K B É L A

zongorakészítő Budapestén.

Szakértők véleményével támogatott kitünő hangszerek, melyek a magyar közönség figyelmébe ajánlatnak.

Javitást és bőrizést is eszközöl.

!!! Figyelmeztetés !!!

Kitünő zongorahangoló

M A G R I N I A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás, bőrizésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

Megjelent a társulat kiadásában :

A

vörös sapka

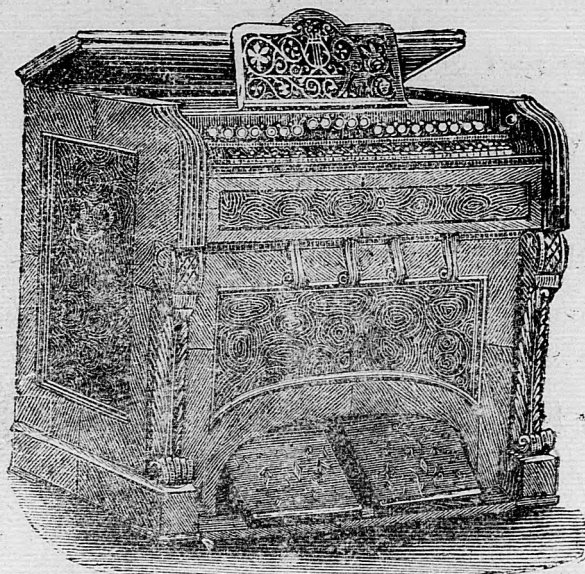
népszínművének összes kedvelt dalai.

1. »Ugyan rózsám mit látsz rajtam.«
2. »Az orcája olyan mint a gyöngé harmat. (Eredeti dal) szerzé H a l m a y K á z m é r.
3. »Ripi-ropog a csizmám« (Eredeti dal) szerzé H a l m a y K á z m é r.
4. »Sir a madár, sir a száraz ágon« (Eredeti dal) szerzé R é v a i R i v t s c h i t s A.
5. »Hallja-e, hallja-e, kis violám« (Eredeti dal) szerzé R é v a i R i v t s c h i t s A.
6. »Sokszor nézek fel az égre.«
7. »Galagonya bojtörján.«
8. »Vágtat a ló, elszakadt a kantárja.«

E népszínmű nagy tetszést s sikert aratott a budapesti népszínházban.

Kap ható a társulat nemz. zeneműkereskedésében s minden hazai könyv- és zeneműkereskedésben.

A társulat zongora-termében következő hangszerek kaphatók és ajánlatnak:

A legkitünőbb
„Harmoniumok“

Titz Péter utóda
Kotykwicz Teofil
 gyára Bécsben.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás!

➡ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

➡ **Ehrbar!** ➡

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartóságra utólérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét. Kaphatók:

Szalon Stücz,	diófa	keresztthurozott és egyszerű.
„ „	fekete	

„Produktiv szövözetet“

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer“ zongoragyárából elszakadt 60 munkás alapította s ma már méltán vetekedik az anyagyár készítményeivel.

Tekintve a kitünő minőséget a legolesőbb hangszer. Különösen ajánlhatók az úgynevezett „Mignon zongorák.“

➡ **A nagy arany éremmel kitüntetve.** ➡

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:
 Rövid szalon, diófából
 „ „ fekete.

➡ Árjegyzék küldetik. díj nélkül.